

Ю.М. Клапків, асп. (ТНЕУ, Тернопіль)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОНСОЛІДОВАНОЇ БАНКІВСЬКО-СТРАХОВОЇ БІЗНЕС-АРХІТЕКТУРИ

Формування консолідованої банківсько-страхової бізнес-архітектури означає на практиці консолідацію банківських установ із страховими компаніями, а також з іншими фінансовими посередниками, що створюють фінансові інструменти. Суб'єктом, що ініціює співпрацю в цій діяльності, є банківська інституція, а процеси глобалізації та конвергенція сприяють розвитку консолідації на фінансовому ринку.

Консолідація розглядається нами як рішення, що дозволяє не лише зберегти існуючі функції та позиції на ринку фінансового посередника, але також диверсифікувати функціонування фінансової інституції за межі традиційної сфери діяльності. Вона дозволяє уникати негативних наслідків деспеціалізації, а отже, поступової втрати частки ринку та ринкової позиції. Як свідчить досвід, диверсифікація послуг сприяє зростанню стійкості інституцій.

Спроби вирішення проблеми стійкості фінансової системи мали місце вже досить давно, наприклад, почали ще в 1929-1933 рр. За ці роки у США збанкрутувало 5760 банків – 1/5 частина всіх банків країни. Особливої гостроти фінансова криза набула в 1933 р. Мільйони дрібних вкладників втратили свої заощадження. Побоювання щодо подібної ситуації в системі довгострокових накопичень, таких, як страхування життя чи пенсійне страхування, довгострокові інвестиції, вилились у відповідний закон. Законом 1933 року Glass-Steagall Act було запроваджено в США категоричний поділ між банками комерційними та інвестиційними, цим законом банкам заборонялась непрофільна, у тому числі страхова, діяльність. Даний правовий акт був прийнятий унаслідок переважаючої на той час думки, що така непрофільна діяльність банків негативно впливає на їх фінансову стійкість. Наслідком цього законодавчого акта була заборона здійснення комерційними банками фінансової діяльності, окрім чітко виписаної у тому ж законі. Таким чином, цією нормою було заборонено поєднання банківських та страхових послуг, що мало вплив на інші нормативні акти штатів і обмежило можливість створення фінансових холдингів. Перші спроби оновити юридичні норми США мали місце в 1956 році з допомогою лобювання Bank Holding Company Act (BHC Act): було встановлено

правові рамки діяльності американських фінансових холдингів. ВНС Act окреслив, які послуги можуть бути запропоновані клієнту у банківському холдингу. Що дозволило продаж полісів страхування життя, страхування від нещасних випадків у відділеннях банку, якщо вони пов'язані з кредитною діяльністю банку. Та справді ключову роль, на наш погляд, мав розвиток комп'ютерної техніки та високих технологій, який дозволив оцінити фінансову систему США в цілому. Тоді з'ясувалось, що банки, які мали непрофільний, страховий бізнес, пережили фінансову кризу 1930-х краще, ніж решта інших.

Виходячи з цього, можемо дійти висновку, що, незважаючи на переміщення капіталів у найбільш економічно вигідні та стабільні галузі, консолідація банківського та страхового бізнесу збільшує кількість загроз отримання збитків таких фінансових інституцій, водночас покращує стійкість таких конгломератів.

Регулювання вирізняється швидкими змінами та пристосуванням до глобалізації та лібералізації, що сприяє розвитку фінансових та промислово-фінансових груп, альянсів та інших форм фінансової консолідації. Тому, в кінці 90-х років ХХ століття в США активізувались пропозиції щодо лібералізації пропонованих банком фінансових послуг, як у федеральному правовому полі, так і на рівні штату. Під впливом глобалізації та лібералізації світової економіки у листопаді 1999 року конгрес США прийняв закон Грема-Ліча-Блайлі про банківську реформу в США, яка знівелювала більшість похідних нормативно-правових актів з 1933 року. Поступово такі обмеження знімалися і в інших країнах, і на сьогодні спостерігається процес взаємопроникнення різних сфер фінансово-кредитної діяльності (зокрема, банківської та страхової) й установами міцних зв'язків між ними, що дозволяє заощадити на витратах і збільшити доходи від використання спільних каналів збуту послуг. Відбувається стирання граней між банківською і страховою діяльністю. З одного боку, у розвинених країнах на банківські депозити припадає все менша частина персональних фінансових активів, тоді як частка страхових компаній, пенсійних і взаємних фондів неухильно зростає.

Ще однією перевагою консолідації як однотипних, так і відмінних фінансових інституцій є їх значущість. Навіть у разі серйозних фінансових проблем потужна фінансова інституція може більшою мірою розраховувати на підтримку держави (як це відбувається в банківській системі), ніж невеличка компанія, виходів у якої зовсім небагато: ліквідуватися або шукати партнера для її придбання чи злиття.